

इदमपिकृतः यतश्चतुर्लक्षणवर्जलक्ष्यते ज्ञायते विषयस्वरूपमेभिस्तानिलक्षणानि दृष्टि श्रुतिमतिविज्ञातयः रूपादिहीनत्वान्नप्रत्यक्षस्य विषयः गुणजातिक्रियाहीनत्वात् न शब्दस्य असंगत्वेन संबंधापहा
नानुमानस्य सर्वसाक्षित्वेनाजडत्वाच्च न बुद्धेः तथा च श्रुतिः न दृष्टेर्द्रष्टारं पश्येन्न श्रुतेः श्रोतारः शृणुयात् न मतेर्मतारमन्वीथान विज्ञातेर्विज्ञातारं विजानीयादिति चतुष्कारणवर्जितं उक्तैरेव दृष्ट्यादिविषयत्वकारणैः रू
पादिमत्त्वादिभिर्वर्जितं तथा च श्रुतयः अस्थूलमनण्डित्याद्याः परमात्मनि सर्वविशेषान्निषेधंति पूर्वत्र द्वाभ्यां युक्तमिति पाठे तु पूर्वार्धेन प्रियाप्रियादियोगमात्मन्यध्यारोप्य उत्तरार्धेन तदपवादइति ध्येयं भ्रांत्या
प्रियादियुक्तमपितत्त्वतो न दर्शनादिविषयइत्यर्थः प्रहर्षः इष्टविषयलाभजंसुखं आनंदस्तद्भोगजंसुखं ताभ्यां हीनमप्रहर्षमनानंदं शोक आंतरंदुःखं क्लमोबाह्यदुःखं ताभ्यां हीनं अशोकं विगतक्लमं ॥ ८ ॥ काल
इति संपद्यते उत्पद्यते यत्तु अतीतानागतादिव्यवहारहेतुरखंडदंडायमानः कालो नाम नित्यं तत्त्वांतरमस्ति तस्य चोपाधिर्जन्यवस्तुमात्रमिति वदंति तत्र उपाधय एव स्वस्यातीतत्वादिव्यवहारहेतवो भवंति किमंतर्ग
डुना कालेनेत्यभिप्रेत्योक्तं कालः संपद्यत इति न प्रभुरित्याद्यंतः शून्यंतद्वस्त्विति दर्शितं ॥ ९ ॥ आत्मनः प्रतीचः केवलतां त्रिपुट्या अभावेन एकाकितां तत्र परमेस्थाने ॥ १० ॥ स्थानवरस्य स्थानवरापेक्षया ॥

चतुर्लक्षणवर्जं तु चतुष्कारणवर्जितं ॥ अप्रहर्षमनानंदमशोकं विगतक्लमं ॥ ८ ॥ कालः संपद्यते तत्र कालस्तत्र न वै प्रभुः ॥ सकालस्य प्रभुराजन् स्वर्गस्यापि तथे
श्वरः ॥ ९ ॥ आत्मकेवलतां प्राप्तस्तत्र गत्वान शोचति ॥ ईदृशं परमं स्थानं निरयास्ते च तादृशाः ॥ १० ॥ एते ते निरयाः प्रोक्ताः सर्व एव यथा तथं ॥ तस्य स्थानवर
स्येह सर्वे निरयसंज्ञिताः ॥ ११ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांति० मोक्ष० जापकोपाख्याने अष्टनवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९८ ॥ ॥ ७३ ॥
युधिष्ठिर उवाच कालमृत्युयमानां ते इक्ष्वाको ब्राह्मणस्य च ॥ विवादो व्याहृतः पूर्वतद्भवान्वक्तुमर्हति ॥ १ ॥ भीष्म उवाच अत्राप्युदाहरंती ममिति हा
सं पुरातनं ॥ इक्ष्वाकोः सूर्यपुत्रस्य यद्वृत्तं ब्राह्मणस्य च ॥ २ ॥ कालस्य मृत्योश्च तथा यद्वृत्तं तन्निबोध मे ॥ यथा स तेषां संवादो यस्मिन् स्थाने पि चाभवत् ॥ ३ ॥ ब्राह्म
णो जापकः कश्चिद्धर्मवृत्तो महायशाः ॥ षडंगविन्महाप्राज्ञः पैप्पलादिः सकौशिकः ॥ ४ ॥ तस्यापरोक्षं विज्ञानं षडंगेषु बभूव ह ॥ वेदेषु चैव निष्णातो हि मवत्पा
दसंश्रयः ॥ ५ ॥ सोऽयं ब्राह्मन्तपस्तेपे संहितां संयतो जपन् ॥ तस्य वर्षसहस्रं तु नियमेन तथागतं ॥ ६ ॥

॥ ११ ॥ इति शांति० मो० नै० भा० अष्टनवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ आख्यायिका मुखेन जापकस्य वश्यायमादयो भवंति सच स्वंपरंचतारयति तेन च
सत्यादिकं रक्षणीयं दंभादिकं च त्याज्यमिति निरूपयति अध्यायद्वयेन कालेत्यादिना आयुःपरिच्छेदिकादेव ताकालः प्राणवियोजिकामृत्युः पुण्यापुण्यफलदायिकायमः तत्तत् ॥ १ ॥ सूर्यपुत्रस्य यमस्य
॥ २ ॥ ३ ॥ जापकः मंत्राध्ययनपरः षडंगानि शिक्षादीनि हृदयादीनि वा वेत्तीति षडंगवित् ॥ ४ ॥ अपरोक्षं तत्त्वदर्शनात्मकं ॥ ५ ॥ सोऽयं वादोर्थज्ञानं भासनोपसंभाषेति सूत्रे वेदज्ञानार्थत्वानुवादात् तेन स
हसोऽयं वदः सुपिक्यपूचेति क्यपू यजादित्वात्संप्रसारणं ब्राह्मं ब्राह्मणयोग्यं तपःस्वधर्मानुष्ठानं सौत्यमिति पाठेऽत्यंतं उत्तमं ॥ ६ ॥